

CSARNOK.

A fővárosból. (Május elsején)

területén, ne akarna vagy egy, vagy más irányban intézkedni.

Ma legjobb akarat mellett sem teheti, korlátozva van a kir. belügyi miniszterium által. — Akad itt ott erélyes alispán néhány erélyes szolgabíró, ezek reá beszéllésének sikerül is azután a községeket felvenni, s a példa mutatja, azért, mert egyik megye összes községei például 1200 forinttal támogatják a házi ipart, e miatt ezek nem lettek szegényebbek s nem lennének sehol sem azok.

Ha azonban a népet ily módon bevonjuk — s pedig jogosan bevonhatjuk az aktióba, — akkor nem volna szabad egyetlenegy — magát a művelt osztályhoz sorozó s hazafinak nevező — egyénnek se lenni e hazában, ki éventenk legalább két forinttal ne járuljon egyik vagy másik háziipar egyesületéhez. —

Van-e ember, ki hazáját szereti s mégis ennek jövő felvirágoztatásáért évi 2 forintot megtudjon tagadni még akkor is, ha mindjárt az ügyben nem bízik? Ott, hol egerészeges társadalom van ott nem található, — nálunk igen is sok van.

Miért? Talán nem érezzük, hogy újjáéledelmi forrásokat kell nyitni, ha fenn akarjuk tartani magunkat? Talán nem tudunk egy oly eszméért lelkesülni, melynek érvényesítése tagadhatlanul a közművelődés és közvagyonosodás emeltyeje?

Korántsem azért. — Lelkesülni is tudunk inkább mint akár mely más nemzet, és naponta elpanaszoljuk, hogy ez így nem maradhat, meg van támaszva a nemzeti tőke, hozzá kell valamihez fogni mi újabb kereseti forrásokat nyit. —

De van egy nagy hibánk. Ez a könnyű vérség, könnyelműség; — s még nagyobb hibánk, hogy minden cselekvésünk hőmérője: a politikai pártok egymás közötti egyenlensége. Az ellenzék nem a kormány ellenzék, hanem az országé, mivel a mit a kormány legjobb meggyőződése szerint ohajt végrehajtani a közigazgatási téren, az ellenzék pártot alkot az országban, — gáncsol mindent, követel olyat, mit maga soha sem tudna létesíteni.

Tudom jól, hogy szavaim visszataszítást okoznak, de épen én reá tudok ujjal mutatni azokra, kik egy választási mozgalom előtt a házi ipart politikai célokra felhasználták a választások után csak nevével ösmerik a házi ipart. — Ujjal tudok reá mutatni azokra, kik az iparos osztály legbensőbb barátjainak mutatták meg magukat a választási időszak alatt, ennek elmúltával tagadják, hogy az iparnak e hazában jogosultsága volna.

Vegyük példát Francia- és Angolországról. Hiszen oly szívesen hivatkoznak ezekre s ohajjtok utánozni intézményeiket.

Ha e két nemzet kormányja az ország anyagi és közművelődési javítására célzó intézkedést tesz, ez nem támadatik meg soha, hanem minden ember magáé teszi az ügyet, s keres oly politikai mozzanatot, mely alkalmas arra, hogy a kormány és pártja ellen támadást intézzen.

Vagy hallotta-e valaki valaha hogy Franciaországban lerontotta volna a császárság azt, mit a királyság például a borászati érdekében tett, vagy a köztársaság, mit a császárság ez irányban folytatott?

Avagy hallotta-e valaha valaki, hogy két élesen szemben álló nagypolitikai párt ellentétben állott volna egymással akkor midőn az orszók tévelygését, vagy a bérrendszert, vagy a köszönbányák tulajdonosait a felbujtogatott munkások ellen védelem alá kelle venni?

Bizonyára nem. —

Midőn ezeket feleltem, nem kívánok oktatólag fellépni; sokkal csekélyebnek tartom magamat hogy sem valami új kultust kívánnék terjeszteni; szándékom emlekeztenni arra, mit a gyakorlati élet tanít, t. i. hogy soha egy államban sem teremtett valami nagy és nemis, ha a művelt osztály egy része bár mi cimen visszavonta magát.

Mind ezen bajokom egyedül a törvényhozás segíthet s pedig két irányban. Törvény által az illető miniszterek dotációjának bár mérsékelte, de a szűkség parancsolta arányban emelése által — a törvényhozások terében, s jó példával buzgó résztvétellel kerültekben.

Nékem gyakori szerencsém van képviselőkkel találkozni a vidéken, egyetlen egytől sem hallottam, hogy a házi ipar céljából indított mozgalom nem üdvös, de épen úgy nem hallottam, hogy a házi ipar érdekében valamelyik igyekezett volna pártot szervezni s felszólalni úgy, mint ezt az ügy nagy fontossága megkívánta volna.

Ez nincs rendjén. A törvényhozott honatyák nevezik, ha jogos ez elnevezés, akkor a törvényhozóra az atyai kötelesség minden ágaiban egyaránt sulyosodik.

Már volt egyszer alkalom egy nyilvános felolvasásban arról szólni, hogy mit várhatnánk a főúri és a papi rendtől a házi ipar fejlesztése tárgyában.

Több helyen rossz néven vétetett ebeli őszinte nézet nyilvánításom, mi azonban nem tart vissza ez alkalommal is kijelenteni azt, miszerint legbensőbb meggyőződésem, hogy hazánkban az ipar és háziipar emelkedését mindenképp felett a főúri rend és a klerus mozdíthatja elő.

Vége köv.

Bom . . . bom . . . mindenfelé harsogó és cifra zene hangzik fel. A főváros magas épületei között majd itt, majd ott tűnik fel egy banda, hullámzó nép mindmégannyi hírnökei a tavasz első napjának. A sikamlós kövezeten már kora reggel cimerez fogatok robnak megint, uszályos selyem ruhák vonulnak el, majd végint felgalyazott lármázó szekerek, ünnepies harangzúgás, költőzködés, már mint nevezni szoktuk hurcolkodás, a házakból kihordott butorok megannyi halmazai — oh költőzködés . . . be keserű vagy . . . keserű emlekek! A butorok e prózai átszállításába semmi öröm, mennyi bu, sokszor jó óra, egy kimondhatlan kedves együttlélt elsi elszállítását egy más messze utcába talán örökre . . . ? Kiadás, fényűzés leli magyarázatát a hurcolkodásban hisz itt a fővárosban még a költőzködés is fényűzéssel jár sok magas fokot ér, hogy ha a társadalmi osztályok és a rang latorjának emelkedünk föl a „statusadosság” felhős régióiba még ezt is megfoghatónak, sőt természetesnek leljük.

E pazarlási versenyről t. olvasóim aligha tudnak s áldják sorsukat, hogy nem tudnak. Ma is igaz az a régi közmondás: Ignoti nulla cupido, „a mit nem lát az ember, arra nem is fáj a foga. Magam is a hurcolkodók között vagyok — két éve, hogy járom a nagykereszt utca zsidó küszöbét — kimondhatatlan fájdalom fogja el a szívet. Azt a fadarabot, azt az érzéketlen butort megsíratja a szomszéd, a jó barát, a . . . milyen gyenge az emberi szív . . . még a butort is megsíratja. Itt minden lépten-nyomon látvány csiklandozza szemünket. Olvasóink kétségkívül irigylik tőlünk e magas műlveket.

Méltán . . . Most viszik butoraimat, könyveimet, lapjaimat mindent a Zerge-utcába. Székere hányva már ott fetreng székes, kedves könyveim újságaim, asztalom, melyen annyi sok kedves órat töltöttünk együtt . . . s tova viszik dübörögve, az egész község sajnálta, hogy oly hamar távoznok kelle, lelkükből osztozának a közsajnátkozásban. Szívük, látom, hogy úgy ver mintha velk menne a szekérrel, együtt ver a düböréssel . . . menni kellett, a kérlelhetlen házi ur, a ki különben nagy paraszt, hisz a miveltiséget nem a csizmadia tőke mellett tanulják — mitsem engedett a magas házbér összegből.

Ki a legboldogabb május elsején, mint a ház-mester és felesége?

Ezeket kétségkívül a vidék is ismeri, de azt hiszem csak „en miniature”, míg nálunk minden „nagyaságos” lévén a kisvárosi prókátor és miniszteri tanácsossá lett „uraságoktól” le a ház-mester felesége, ki noha kétköznapokon csebreket mosogat és a ház előtt seprget: vasárnap 5 az első arany láncával derekán. Clemensben elragadtatással szól a királyi 25 éves lakodalomról. Nemde, hogy az egész élet maga nem egyéb, mint mere lötszat.

Május elseje feleség nap, hisz a tavasz minálunk nem március 21-én kezdődik, legyen az a verőfényes napok verőfényes napja; nálunk a tavasz május 1-én kezdődik legyen ez a hőbortos április elsejének még hőbortosabb áprillise. Am, de most is petyereg az idő, mint a gyerek, szegény költőzködők, csak hurcolkodjatok, megszoktam a sors szeszélyét, mert sokan megcsaltak már; ki eddig szeretni tudott, mind megcsalt.

Bizony édes-keserű érzelmek ezek, de ki tehet róla? Talán az annyira gyenge emberi szív? Május elseje . . . költőzködnek, pedig nem jól teszik, mert igaz az, mit egy költő mond — ha már költő mondja . . . hogy egy költőzködés felér egy tűzzel. En is azt mondom . . . már, hogy ne mondanám szíves olvasóim, mikor egy költőzködés oly nagy bánattal ér fel, a bánat pedig az emberi szívet fájdalmasan égeti, a butort csak a tűz égeti, melyet úgy megvenni egyedül pénzünk bánja meg. Emez pótolható, amaz csak az pótolja, hogy újra szomszédok s újra . . . jó barátok leszünk . . . Adja az ég. Jövő levelét már a Zerge-piacról intézi a „Nemere” külmunkatársa

Dózsa Géza.

KÜLÖNFÉLÉK

— A háromszékmegei Márkos községben f. évi március hóban kiűtt keleti marhavész tényleg megszűnván, miután a törvényszabta 21 napi felügyeleti idő alatt újabb betegedés elő nem fordult és a védsés udvar fertőtlenítése szabályszerűen véghez vitetett: Magyarország területe — az 1874. évi XX. törvény cikk 46. §-a alapján — ezen- névelmentesen nyilvánították. Kelt Budapesten 1860. évi április hó 26-án. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium.

— A sepsiszentgyörgyi „Székely-Mikó” f. adonában a szegedi árvízkarosultak részére adakoztak, a tanárok részéről: Görög István 5 frt, Bodoz Domokos 2 frt, dr. Szász István 2 frt, Simó Dénes 1 frt, Törös Mózis 1 frt, Albert Károly 1 frt, András Ferenc 1 frt, Antalfi Elek 50 kr, összesen 13 frt 50 kr. — A tanulók részéről történt adakozásokat jövő számunk hozni fogja.

— A kézdívásárhelyi „közművelődési egyesület” f. hó 4-én 25-ik előadását fogja tartani. Gratulálunk a derék társulatnak s egyzersmind megemlítjük, miszerint az estélyi igen élvezetesnek ígérkezik. Lesz alkalmi felolvasás Szotyori Józseftől, működik a dalszokoztatás s adati fog a „Magyar fiuk Bécsben” című érdekes 3 felv. vígjáték. K. Pásárhely város községe minden esetre kellő pártfogásban fogja részesíteni e derék egyesületet.

— A Székely nemzeti muzeumról lapunk egyik számában megjelent közleményre vonatkozólag a következő sorokat vettük:

Tek. szerkesztő ur!

Becses lapja, a „Nemere” 31. számában „külföldiek” című rovat alatt „a Székely nemzeti muzeum” elkészült helyiségről szóló közleménnyel szembe, fel vagyok hatalmazva a „Cserey Székely nemzeti muzeum” nagylelkű alapítója által annak határozott kijelentésére, hogy ő nagysága nem csak hogy nem akadályoztatta annak illető helyére való leköltöztetését, de ő maga sürgette nem egyszer, s így annak, hogy a leköltöztetés „még mindig késik az éji homályban”, ő nagyságán kívül eső okai lehetnek, melyeknek elhárítana, a milyen kedves a nyilvánosságának, ő nagysága előtt ép olyan kívánatos. Legyen szabad reménylenem, hogy a közvélemény tájékozásául írt e néhány sort becses lapja legközelebbi számában szíves lesz közre adni.

K. Vásárhelytől, 1879. ápril 28.

Székely János, ref. pap

— Tudósítás. Van szerencsém tudatni azon tisztelt szülőikkel, a kik engem bizalmukkal megajándékoztak méltóztatnak és kedves kisdedeiket gyermekkerembe gondjaim alá adni szárdékoknak, hogy a „Gyermekkert” helyiségét Kórházor 539. sz. a. mltsz. Székely Gergely ur házához tettem át, s legfőbb törekvésemet oda irányoztam, hogy a kisdedekek az itteni nagygyűlöcsös kertemben kedves és célszerű mulató helyet berendezzek, valamint a tantermet is a szükséges kellekekkel ellátni kötelességemnek tartottam, hogy a tisztelt szülők megelégedését minden tekintetben kiérdemelhessem. NAGY OLIVIA gyermekkerestző.

— Adakozás. A „Nemere” f. évi 30-ik számában megjelent — N. Ajtán tartott — műkedvelő színi előadás jövedelméről közlött értesítem után az alföldi árvízkarosultak javára átvettém bőlni id. Barabás Sándor úrtól 1 frt. felülfizetést, mely összeget illető helyre juttatás végett át is adtam a járási tkts szolgabíró urnak. BODA SAMU.

Az árvízkarosultak javára a belügyi miniszteriumnál a hivatalos kimutatás szerint begyűlt eddig 1.484.883 ft 50 kr. Újabb adományok: a meiniágeni lap gyűjtése 500 frt a „Remsch. Ztg.” gyűjtése 710 márká, 2 db. 73 márk 50 filléres német állami kötvény, a mezőberényi „leánykoszoru” gyűjtése 125 frt, Sopronmege községe a nemesi pénztárból 1000 ft, a siegeni (Westphalia) zeneegyület hangversenyének jövedelme 630 márká stb.

— Krapotkin herceg gyilkosa. A moszkva „Russkija Wjedomosti” nak írják Charkovból a következőket: „A minap az itteni vendéglők egyikébe egy fiatal ember érkezett, ki feltűnő viselkedése magára vonta a közfigyelmet. Csakhamar Timcsen, a alrendőrőrnök is a vendéglőbe jött, s ekkor a fiatal ember hozzá lépett is így szólt: „Admi nisztrátor ön?” — „Láthatja, mondja Timcsenko! egyenruhájára mutatván.” „Akkor érdekes újságot mondhatok önnek”, folytatá az ismeretlen. „Kérem, beszéljen”, viszonzá a rendőrtiszt. „En vagyok Krapotkin herceg gyilkosa!” kiáltá az ismeretlen s hirtelen eltűnt az ajtón. Az utcán azonban utólérték s elfogták. „Agyon löhettek”, mondogata most a fogoly börtönében és bírói előtt — de meg ne kegyelmezzetek, mert ostoba kegyelmeztetek semmi szükségem!”

— Tizenegy óra alatt. Egy humpoleci posttőgyáros Dite Imre vállalkozott arra, hogy az uralkodó számára 10—12 óra alatt teljesen kész vadászöltönyt készít olyan gyapjuból, melyet még csak akkor nyírnak le a birkárról. E hó 23-án a kísérlet megtörtént s pedig a legfényesebb sikerrel. Reggel 6 órakor elkezdtek nyírni 12 db. előbb a városi orvos által teljesen erőszékesnek nyilvánított birkát. 6 óra 8 perckor a szükséges gyapju mennyiség már le volt nyírva, hat óra 1 perckor megborzolva, 6 óra 37 perckor megfestve, csakhamar megvannolva, megfésülve, 8 óra már fonallá fonatott, s 8 óra 14 perckor rajta volt az orsókon. Ezután a szövés megkezdődött, 11 óra 10 perckor már készen volt 7 három negyed rőf posztó. Ezt 12 óra 3 perckor megmángorolták, 12 óra 14 perckor megmosták, 12 óra 31 perckor megszáradt, 12 óra 45 perckor megnyírták 1 óra 7 perckor megszártították, 1 óra 10 perckor megkefésítették, 1 óra 15 perckor kivastalták. A posztó tehát hét óra 15 perckor alatt teljesen készen volt. Most a szabóműhelybe került s ott rögtön kiszabtatván, a kabát, mellény és nadrág d. u. 5 órára meg volt varrva. Az összes munka tehát 11 óra hosszúra tartott.

— Idegrázó látványban gyönyörködik a kolozsvári bámész nép a temetőben. Baloghének a Nemzeti szülőde egykori tulajdonosának bebalzamosozott, holttestét kivettették sírboltjából s egész meztelenül a balzsam által megovott ép testtel heverpár napja szabadon. Ugy mondják, írja a „Kelet” egyik kolozsvári tekintélyes egyéniségnél bizonyos